

Štefan A. Brezány a Kysuce

KRAJ MÔJHO SRDCA

Životopisný medailón k 115. výročiu narodenia

Ľudovik B. Brezina

*Pri tvojom narodení
horela svieca v rukách tvojej matky
a lúč jej nočný - denný
z jej smrti prešiel v tvoje oči a v nich žije
a z nich sa leje žriedlom poézie...*

Ján Haranta

Slovo na úvod

V roku 2024 si pripomíname 115. výročie nedožítých narodenín významnej osobnosti Kysúc - Štefana A. Brezányho, popredného básnika a spisovateľa, ktorý sa svojou literárnou tvorbou začlenil medzi generáciu medzivojnového obdobia, kde sa radia básnici ako Ján Smrek, Ján Poničan a Laco Novomeský.

Štefan A. Brezány sa nenarodil na Kysuciach, no prežil tu svoju mladosť a neskôr tu takmer 17 rokov pôsobil. Toto obdobie v ňom prebudilo silné sociálne cítenie a záujem o sociálne otázky. Celý jeho život a tvorba bola poznačená hlbokou láskou k tomuto kraju kysuckých drotárov a vrchárov. Svoj vzťah ku Kysuciam vyjadril v roku 1984 na večierku poézie v Dome kultúry v Čadci slovami:

„Už ako študent strednej školy v Žiline začal som tvoriť básne s tematikou Kysúc, vtedy ešte boľavých. Z nich neskôr najmä báseň Drotári stala sa signálom pre moju sociálnu lyriku, presvietenu srdcom Jiřího Wolkeru, básnika, ktorý miloval svet a pre spravodlivosť jeho šiel sa biť. Stále ho obdivujem, jeho poézia pretrvá veky! Tak zapojil som sa do prúdu vtedajšej sociálnej lyriky a debutom Krvavé kulisy už v roku 1932 a druhou zbierkou Dom v ceste (1940) bojoval som proti chimérom druhej svetovej vojny, aj dnes sa zapájam poéziou proti vojnovým úsiliam. Šestnásťročným pôsobením u Okresných národných výboroch v Kysuckom Novom Meste a v Čadci (1955 - 1970) mal som možnosť spoznať nielen hospodársky prerod Kysúc, ale aj kultúrne formovanie a prerod myslenia obyvateľov, čím sa naplňal i odkaz Petra Jilemnického a Rudolfa Jašíka. Z týchto pohnútok značne pramení aj obnova mojej básnickej a publicistickej tvorby, zato ďakujem práve mojim Kysuciam.“

Štefan A. Brezány a Katarína Šulganová, Večer poézie - Dom kultúry v Čadci (1984)

Kysucká knižnica v Čadci, v snahe priblížiť život a tvorbu básnika so zameraním na roky prežité na Kysuciach, zostavila životopisný medailón a bibliografiu k 115. výročiu nedožítých narodenín **Kraj môjho srdca. Štefan A. Brezány a Kysuce.**

Prostredníctvom životopisného medailónu sme zdokumentovali básnickú tvorbu autora, úryvky básní, jeho spomienky a vyznania Kysuciam, archívne fotografie, ukážky z rukopisov a korešpondencie. Medailón obsahuje aj výberovú bibliografiu informačných prameňov o spisovateľovi z knižničného fondu Kysuckej knižnice v Čadci.

Stavanie chrámu na Kysuciach

V jaskyniach útrob
počúvaj chorále vôd
Bohu chválu vzdáva
cengotom kvapka rosy

Nad zemou modlitba planie
Oblúkom dobra
hviezd sa dotýka

Tvár neba sa usmiala
Hlas jeho v dušiach zve
stavat' chrám
Chrám nedobytný

Pane
v chudobnom kraji
pristála Tvoja loď
v ňom kosti zeme čnejú
a chleba niet

Rodia ho ostravské šachty
Aby bol biely
vo vyhniach železiarní
oči bieli

Staviame chrám
Zbožnosťou piesne zapálime
Nech horia k Tvojej sláve
Pane

V jaskyniach vnútra
počúvaj chorále vôd
a rob im doprovod
hlaholom v novom chráme
Tieň ducha nepoláme

Štefan A. Brezány
(rukopis 1962)

Zo života Štefana A. Brezányho

(pseudonymy A.B. Novosad, Novosad, a.b., A.B., A.B. Nov., -brez-, -šab-)

Narodil sa 11. januára 1909 v Kláštore pod Znievom v rodine Antónie, rodenej Mališkovej (18. 2. 1882 - 14. 1. 1909), ktorá zomrela tesne po pôrode a Štefana Brezányho, poštového úradníka, rodáka z Čadce (24. 12. 1874 - 26. 3. 1928), ktorý pochádzal zo žilinskej zemianskej rodiny. Starý otec Štefana Brezányho pôsobil v Čadci v rokoch 1874 - 1890 ako vedúci Pozemkovej knihy.

Vyrastal a mladosť prežil u starých rodičov v Žiline. Po skončení ľudovej školy študoval na Štátnej reálke Jána Palárika v Žiline. V roku 1926 spolu so spolužiakom Jánom Kostrom a žilinskými vysokoškólakmi založili Literárnu družinu **POSTUP**. Vtedy začal svoju básnickú a novinársku kariéru a prispieval článkami do rôznych časopisov (Slovenské pohľady, Postup a iné.). Prvé verše mu vyšli v časopise Roj a v žilinskom týždenníku Považské noviny. Po maturite krátko pôsobil ako redaktor literárno-spoločenskej prílohy žilinského denníka Slovenská krajina. V roku 1929 začal študovať na Prírodovedeckej fakulte UK v Prahe, avšak kvôli finančným problémom – zastaveniu sirotského dôchodku - štúdium zanechal a vrátil sa na Slovensko. Od roku 1930 striedal zamestnania úradníka v rôznych mestách. Pracoval aj ako zmluvný účtovník na Krajskom úrade v Bratislave (1930 - 1931). Počas jeho pôsobenia v Bratislave sa podieľal na založení literárneho združenia **Smer** spolu so začínajúcimi autormi: Margitou Figuli, Františkom Hečkom, Jánom Letkom a ďalšími. Bol redaktorom **Almanachu** tretej literárnej generácie, kde bolo zastúpených 30 mladých autorov z celého Slovenska. Od októbra 1931 do novembra 1934 pôsobil Štefan Brezány ako účtovník na Okresnom úrade v Prievidzi. Dňa 6. 2. 1932 uzavrel v Bratislave v roku manželstvo so Žilinčankou Angelou Hoos-Štrbovou. Neskôr pôsobil ako úradník v Brezne a Banskej Bystrici. V rokoch 1949 - 1954 pracoval ako vedúci plánovacieho rozpočtového oddelenia na Krajskom národnom výbore v Žiline.

Na Kysuce prišiel v roku 1954, najskôr do Kysuckého Nového Mesta, kde pôsobil ako vedúci finančného odboru Okresného národného výboru a súčasne bol poslancom obce Ochodnica. V rokoch 1960 - 1969 pracoval na Okresnom národnom výbore v Čadci. Počas tohto pôsobenia sa venoval výchove mladej generácie autorov a zapojil sa do osvetovej práce. Stal sa spoluredaktorom vtedajšieho literárneho zborníka **Svitanie slova**. Bol spoluzakladateľom ochotníckej divadelnej súťaže Palárikova Raková, taktiež literárnych súťaží Jašíkova Turzovka a Jilemnického dni. Kysucký kraj ho inšpiroval svojimi prírodnými krásami a po takmer 30-tich rokoch znovu začal publikovať verše. Brezány miloval Kysuce, venoval im veľkú časť básní a publicistickej činnosti. Tu vznikla aj bibliofília s názvom **Moje Kysuce a Stanice slova** (1969) i prvý slovník kysuckých osobností **Dejatelja Kysúc v kultúre, umení a vede** (1971), ktorá bola kladne prijatá 26 recenziami v slovenských periodikách a stala sa významným prameňom informácií až do súčasnosti. Rukopis prešiel tvrdou cenzúrou a viaceré osobnosti boli z nej vyškrtnuté, nakoľko kádrovo nevyhovovali vtedajšiemu režimu. Rukopis sa však zachoval a manželka Štefana Brezányho Angela, ho

venovala aj s ďalšími rukopismi, osobnými materiálmi, fotografiami a korešpondenciou do archívu rukopisov Kysuckej knižnici v Čadci.

Po odchode z Kysúc v roku 1969 sa básnik vrátil do Žiliny, kde bol ešte literárne činný. Tu mu vyšli ďalšie literárne diela: skladba **Maják** (1972), výber z poézie **Otvorené hate** (1973) a **Čistá obloha** (1974). Rodná obec Kláštor pod Znievom v roku 1974 poctila básnika čestným občianstvom a vydala básnickú zbierku **Rodisko**. V roku 1975 vyšla publikácia **Žilina dejiny a prítomnosť**, kde Brezány prispel štúdiou **Literárny odkaz Žiliny** a staťou o periodickej tlači **Periodická tlač v Žiline od konca 19. storočia dodnes**. V roku 1978 zostavil kapitolu **Bytčianski dejatelia v kultúre a umení**, ktorá vyšla v zborníku **Bytča 1378 - 1978**. K jeho 75. narodeninám vydavateľstvo Slovenský spisovateľ vydalo výber z jeho básnickej tvorby z rokov 1932 - 1979 s názvom **Biele cesty**. V roku 1980 mu udelil Minister kultúry SR čestný titul Zaslúžilý pracovník kultúry. Začiatkom roku 1989 bibliofilsky vydal Štefan Brezány preklady - výber svojich básní preložených do češtiny, pod názvom **Volání domova**. Ako posledná mu vyšla vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ básnická zbierka **Jesenné slnko**, kde sa Štefan Brezány už prezentuje ako moderný básnik, i keď nestráca kontakt so svojou predchádzajúcou tvorbou.

Zomrel po ťažkej chorobe 10. mája 1992 v Žiline, kde je aj pochovaný.

Karlovy Vary, 1975

Š. A. Brezány a Ján Haranta, Svinná, 1967

*Š. A. Brezány s manželkou Angelou
Karlovy Vary, 1975*

Obraz Kysúc v literárnej tvorbe Štefana A. Brezányho

„Kysuce sú mojím básnickým svetom. Už v roku 1929 báseň Drotári bola signálom do našej sociálnej tvorby. Od básnického debutu Krvavé kulisy (1932) po poslednú zbierku Rovnováha (1979) a výber poézie Biele cesty, vydaný tohto roku k mojej sedemdesiatpäťke, ubehlo už vyše pol storočia. Vyznania lásky ku Kysuciam vyvierajú aj z básne Úsmev a ból, napísanej v Čadci v roku 1965. Za moju úspešnú výpoveď o milovaných Kysuciach cení kritika obzvlášť skladbu Živá voda, písanú vo vlaku pri cestách v rokoch 1967 do Čadce a späť do Žiliny.“

Štefan A. Brezány

CHLAPEC A KYSUCA

Chlapec stál pri vtoku Kysuce do Váhu a uvedomil si rozdiel farieb vôd jednej i druhej rieky. Kysuca bola pekná, zelená, svetielkujúca čistotou a nehou, Váh hnedý a špinavý. Ako ťažko sa priesvitná voda Kysuce oddávala špinavej vode mohutného Váhu. Bránila sa studom nahej ženy, ktorú chce milovať človek násilím. Kysuca by bola rada tiekla ďalej svojím vlastným, voľným tokom, ale narazila na svojho druhu a musela sa s ním spojiť v jedno telo. To je osud vôd.

Krútnava, to je náš celý život. Koľkokrát nechceme a musíme sa podrobiť životnému osudu. Želáme si byť niečím iným a nútení sme sa podať ťažkej skúške života, lebo sily osudu sú silnejšie ako vlastná vôľa.

Sen chlapca stavať domy sa tiež rozplynul a osud mu určil iné povolanie. I to bola sila krútnavy života takej, ako je pri vtoku Kysuce do Váhu. Tvrdé sú cesty života. Darmo ideš svojou vytýčenou cestou, narazíš na väčšiu silu, musíš jej podľahnúť. Vnáraš sa do nej – strácaš svoju vlastnú podobu. Predsa v podvedomí žiješ život, pôvodne vytýčený, takže v srdci máš dva životy.

Chlapec plaholčil sa rád v kryštálovej vode, v nej videl všetky malé kamienky, možno putovali viac rokov od Makova do Žiliny, pomaly, tak ako ich príval vody niesol.

Kamienky osudov – života uberajú sa obdobným spôsobom, prúd času ich pomaly tlačí na iné miesta. To je neúprosný beh života, jeho radosti a žiale. Často kamienok žitia zakotví na jednom mieste, zapadne na dno riečky, zaborí sa do jej mäkkého dna a tu zotrúva. Je omývaný spodnou vodou času a brúsený skúsenosťami. Mnohé kamienky – kamene, čo dostávajú sa do stredu rieky, majú svoj osud pestrejší. Dažďami rozvodnená rieka sa rozzúri, cvalom uháňa a berie kamienky, meniace stanice svojho osudu. Aj prúd vrtkého života poháňal malé kamienky - džarkov, drotárov a im podobných po iných krajoch za chlebom, ktorý im nedala skalnatá hrud' Kysúc. Vandrovali po dedinách, mestách, omýval ich prúd cudzieho života, poznávali jeho tvrdé kamenné schody.

Prišla doba, zakotvili doma, svoj um pretavený a znásobený životnými skúsenosťami vložili do práce piesní strojov nových Kysúc.

Chlapec prichádzajúci cez prázdniny na Kysuce rád chodil so svojimi kamarátmi do dreveníc bez komína, kde dym z kozubov tvoril modré nebo, pod ním spriadal prvé rozhovory, majúce iné tóniny ako v meste. To boli dedinskí chlapci, bosí pasáci, s nimi chodieval na Kysucu, popri potoku, ženúceho kolesá starého dreveného mlyna. Vnárал sa do ich myšlienok. Boli voňavé ako lesné jahody, dozreté pod tunajším slnkom, štedrejšie než v meste. Tu vyzlieklo sa donaha, položilo svoje nôžky do Kysuce, zohrialo jej utekajúce vlnky. Rozprestrelo sa po voňavých lúkach, stráňach, rozvešalo svoje šaty po kríkoch malín, stromoch a zavesilo sa na vrby pri rieke. Deťom robilo sprievodcu po všetkých schodoch nôt ich rannej piesne. Svietilo na hry, šantilo s nimi v jagavej vode.

Chlapec z mesta bol blažený, že mohol so svojimi dedinskými druhmi chytať ryby a raky, zaborené do spleti koreňov. Obdivoval ich zručnosť pri zaobchádzaní s ostňom, ktorým vedeli obratným spôsobom napichnúť rybu pod vodou. Len obraz trepotajúcej rybky s červeným pásikom krvi, rozbíjal jeho detské vidiny o nehe. Jak len ochutnávali opečené klepetá rakov z ohníka, vzplanutého z kosodrevia.

Nikdy nezabudne na topiacu sa smolu z ihličnatých stromov, vytekajúcu z vyrezanej kôry, položenej na rozpálený kameň. Ústa voňali živickou, akoby dýchal slnkom rozžiarený celý les...

Štefan A. Brezány

(Úryvok rukopisu spomienok z fondov Kysuckej knižnice v Čadci)

Štefan A. Brezány, redaktor v Kysuckom Novom Meste, 1956

KRVAVÉ KULISY

Krvavé kulisy / Štefan A. Brezány. Žilina: Literárna družina Postup, 1932. 28 s.

Roky prežité na Kysuciach sa hlboko vryli do duše básnika, čo ovplyvnilo jeho lyrickú tvorbu. V roku 1932 vyšla prvá básnická zbierka s výrazným názvom **Krvavé kulisy**, ktorá obsahovala 23 básní sociálneho zamerania. Nie nadarmo Štefana A. Brezányho literárny kritik Tomáš Winkler nazval „básnikom drotárov a kopaničiarov.“

Je to zbierka básní, ktorá je plná výpovedí o ubiedených drotároch, robotníkoch, baníkoch, sklároch, žobrákoch a o tvrdom živote Kysučanov, ktorý mal autor pred očami a dôverne poznal ich vtedajšie sociálne pomery.

Báseň **Drotári**, ktorá je v básnickej zbierke nosnou, vyjadruje sociálnu tragiku nielen Kysúc, ale celého Slovenska.

Originál drevorytín od Kolomana Sokola na obálke k básni **Drotári** a tlačiarenské štočky z roku 1932 venovala manželka Angela Brezányová Kysuckej knižnici v Čadci.

Drotári

Z osudu litery zbité
už dávno nám zostavili
curriculum vitae.

V očiach s tiesňou našej zeme,
na chrbte s drotárčinou
po cudzích krajoch vandrujeme.
Tam iný vietor nám spievava,
že zem naša musí byť zlá,
keď chleba nadáva.

Chalupa šindel'ová domov vábi,
túhu však pútajú
potvorské papieroví drábi,
lebo my vandrujeme
za tými ceduľkami farbistými,
aby sme svojich doma
ubránili od hladu a zimy.

Úryvok zo zbierky Krvavé kulisy a tlačiarenské štočky k básni Drotári (1932)

DOM V CESTE

Dom v ceste / A. Brezány. Trnava: František Urbánek a spol., 1940. 66 s.

Druhá básnická zbierka **Dom v ceste** autorovi vyšla v roku 1940 v edícii Prameň. Zbierka je rozdelená na tri časti: *Na písťale vrbovej*, *Dom v ceste* a *Nové dni*. V prvej časti sa nachádzajú ešte básne, ktoré sú sociálne zamerané: Horehronie, Ľadovec, Na Kysuciach, Kysuce, U zdrojov poézie, Smrť maliara. V ostatných veršoch nachádzame obrazy z Prievidze s prevahou lyriky prírodného ladenia a oslavou vidieckeho života. Literárny kritik Dr. Ján Sedlák v recenzii uverejnenej v Slovenskej politike (15. 5. 1940) hodnotí túto zbierku slovami:

„Zbierka je zostavená z veršov novších a starších. Verš je celkom uvoľnený. Z rámca zbierky sa vypína úvodná báseň druhého cyklu Ja píšem vám. Treba nám potešiteľne konštatovať, že Brezányho lyrika nie je mydlovou bublinou, slovom vysloveným do vetra, ale že jej korene hlboko vrastajú do srdca a do duše.“

Kysuce

Kedysi kostnatý svoj laket'
tu vystrčila umierajúca zem.
Nateraz doba pľuhavá
zavýja žalostné rekviem.

Rozbité sklenené pohádky šťastia
o teplých majeroch a Amerike.

Zostáva:

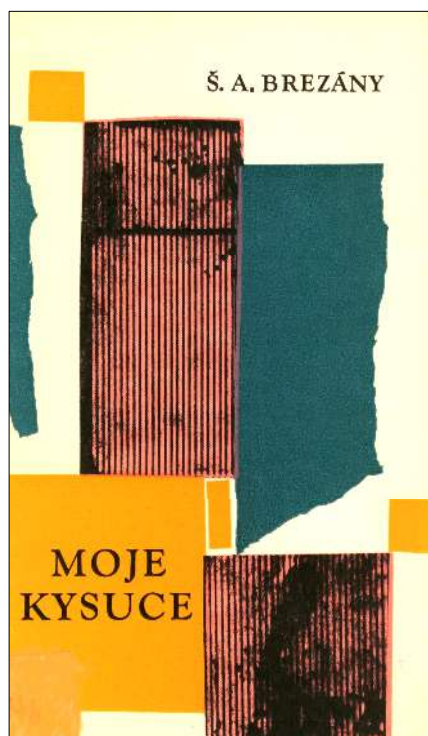
niešť vykázanej skalnej hrudy ťažké bremä,
telom sa pripnúť, ústami sať z rodne zeme.

Pichľavé v hrudi dusiť vzdychy,
s krížom jest' ovsený chlieb
čo s bolesťou splodili role – švíky.

Úryvok zo zbierky Dom v ceste (1940)

MOJE KYSUCE

Moje Kysuce / Štefan A. Brezány. Bratislava: Nakladatelství EPOCH, 1969

Po dlhšom odmlčaní sa Štefan A. Brezány vrátil do literárneho života v polovici 60. rokov. V tom čase pôsobil v mestách Kysucké Nové Mesto a Čadca. Inšpirovala ho tunajšia krásna príroda a pozitívne spoločenské premeny, ako sám uviedol v interview pre týždenník *Za nové Kysuce*:

„Po dlhom odmlčaní začal som publikovať až v roku 1966, posmelený článkom šéfredaktora Jurka Švaňu k mojím 55. narodeninám, z ktorého priniesli výňatok viaceré denníky (aj české), čo ma povzbudilo a usvedčilo, že moja tvorba nebola zabudnutá. Moje terajšie tvorivé metódy sú iného zamerania, prispôbovať sa novej básnickej reči, vyžiadalo veľké úsilie poznania nových prvkov v našej a svetovej poézii.“

Básnik Štefan A. Brezány / Anton Straka. In: *Za nové Kysuce*. Roč. 8, č. 3 (1969), s. 3

V roku 1969, pri príležitosti šesťdesiatych narodenín básnika, boli vydané ukážky z jeho novšej tvorby v bibliofiliách **Moje Kysuce** a **Stanice slova**. **Moje Kysuce** obsahujú výber básní zo zbierky *Krvavé kulisy* a *Domu v ceste*, ale i nové básne, ktoré vznikli na Kysuciach ako *Úsmev a bôľ červených jarabíniok*, *Kraj môjho srdca*, *Živá voda*, *Krútnava*. Autorovým hlavným inšpiračným zdrojom pri písaní sa stala krása kysuckej prírody a nové spoločenské pomery v regióne. Bibliofília **Stanice slova** obsahuje päť básní písaných apolínairovskou poetikou. Charakteristiku na obidve bibliofílie uverejnil básnik Pavol G. Hlbina v zborníku *Svitanie slova*. (*Svitanie slova*. Čadca: Okresný osvetový dom, 1969. S. 30)

„Milý priateľ

s veľkým záujmom som si prečítal a prelistoval Tvoje básne „Svitanie slova“ a „Moje Kysuce“, čarovne osviežili moju dušu. Sú to básne hlbokého ponoru do oceánu poézie, ktorá je všade prítomná, len ju treba zachytiť, ľudskou rečou a ľudským spôsobom vysloviť. Podarilo sa Ti to. Skutočne majstrovsky vládneš slovom a vieš ho naplniť božským nektárom a vínom svetla. Často budem čítať Tvoje verše o Kysuciach, kde som aj ja zažil mnoho radostných aj smutnejších chvíľ. Tam som prežil najkrajšie roky svojho života, a preto sa v spomienkach pri čítaní Tvojich veršov často budem vracáť na naše rozprávkové Kysuce.“

Tvoj P.G. Hlbina

Výber básní o Kysuciach zo zbierky Moje Kysuce

Úsmev a bôľ červených jarabíniek

Vy moje skvosty Kysúc
krvavé jarabinky úsmevu a bôľu,
keď som vás prvý raz zazrel,
vy plody moje najkrajšie,
videl som planúc ohne zažíhať nové cesty,
videl som vlastnú krv vo vás sa ligotať,
videl som ohne pastierov rozprávať o srdci
našej zeme,
videl som vo tme svetielkujúce oči našich
holí.

Videl som pramienok detskej krvi,
videl som žiaru vystrelenej rakety života,
videl som vyhňu rozžeraveného železa
stvárnajúcu oceľové guľky vášho šťastia.

Videl som vo vás úsmev a bôľ Kysúc.

Kraj môjho srdca

Tak rád mám svoju domovinu,
kde vonia každé steblo trávy,
kde chrby vrchov so mnou splynú,
kde pltník drevo plavil.

Hovorí so mnou každý kameň,
volá ma menom každý splav.
Držím sa tvojich ramien,
zem láskavá o srdci tíško vrav.

Nech neprebudím dieťa spiace,
čo saje z teba krv.
Odbremeň srdca liace
a dušu nerozdrv.

Čím odmykáme zeme brány,
kde je ten pravdy kľúč?
Kde ešte dýcha chlebič slaný,
to v strunách rozozvuč.

MAJÁK

Maják: k stretnutiu autorov večera pri Vajanskom 1972 / Štefan A. Brezány. Martin: Matica slovenská, 1972. 27 s.

Na vznik životopisnej skladby **Maják**, ktorá vyšla v roku 1972 vo vydavateľstve Matice slovenskej v Martine, autor spomína:

„Básnická skladba Maják je kúsok môjho neskoršieho básnického rozletu s ľudským poslaním, v ňom vyslovil som túžbu za domovom pri rekreácii v Juhoslávii (1969). Preniesol som v ňom pocity vystaňovalcov sklamaných cudzinou, cliviach za rodnou zemou. Súčasne je výkrikom precitlivelej, odstrčenej rannej mladosti siroty, túžiacej za nepoznanou matkou, prežitej v starorodičovskom dome. Svit Majáka personifikuje našu vlasť ako rodnú kolísku, ktorú nežne uchováva v srdci vo všetkých chvíľach svojho života.“

Našiel som kvapky Kysuce
v belasom mori dunivom
v nich jagá slnko planúce
za mojím drahým domovom

Čuť svrčkov cikády
cítim sa zas mladý
Mladistvé odklínadlo
by nikdy neuvädlo

Odišli letom lastovičky
tuláckym krokom v kraje iné
nechali rezied teplé kričky
v očiach im veje more siné...

„Tak som túžil za Kysucami pri písaní skladby Maják v roku 1972 a táto láska je večná.“

Š. A. Brezány

Š. A. Brezány s manželkou Angelou

OTVORENÉ HATE

Otvorené hate: výber z básní / Štefan A. Brezány. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1973. 113 s.

Ucelený výber z dosiaľ vydanej poézie doplnený o novšie básne v cykle **Narodené ráno** vyšiel vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ v roku 1973 s doslovom zostavovateľa Prof., PhDr. Jána Gregorca, CSc. s názvom Malá silueta. Básnická zbierka obsahuje výber najlepších básní z Brezányho celoživotnej tvorby. V novej časti **Narodené ráno**, pomenované podľa druhej etapy znovuzrodenia básnika, sú zaradené básne zo skladby Maják, osobitne vydanej v Spisovateľskom domove v Portoroži (Juhoslávia). Okrem Majáka je tu zaradených 15 básní, ktoré prešli do ďalších autorových zbierok.

„V dobe veľkých technických vymožeností, ale súčasne i v časoch spoločenských premien, musí byť i poézia ich odrazovým svetlom. Chcem zobrazit' dynamiku tohto diania, pričom budem dávať pozor na formy básnickej výpovede, aby tým neutrpelo poslanie poézie.“

povedal autor v rozhovore o novej zbierke pre denník Práca. Kysucké motívy sa i tu objavujú v básňach **Modré nebo z dymu** (Raková 1968), **Rozbité zrkadlá**, **Ľadové kvety**, **Krátka meditácia** (Kysucké Nové Mesto 1956, 1957).

Modré nebo z dymu

Tu som zas prišiel k žriedlam poézie
blyšťavá voda v slohách žblnkotá
Kysuca nové piesne v hrudi vije
v nich zajagá sa perleť života

Rozlomil človek mračná kruté
chudobu prácou zahasil
Zapadli džarkov hladné púte
úsmevy šťastné sadli na lazy

Čas zboril zrubné chalupy
a zmizlo modré nebo z dymu
Reč lazov už nik netupí
súženia krby neobvinú...

Úryvok zo zbierky Otvorené hate (1973)

ČISTÁ OBLOHA

Čistá obloha / Štefan A. Brezány. Martin: Osveta, 1974. 24 s.

Zbierka, ktorá vyšla v roku 1974, obsahuje dva nepomenované cykly básní. Autor čerpá motívy zo svojho života, vníma okolitý svet a udalosti v najširšom okruhu, Kysuce nevynímajúc. Hľadá rovnováhu v pulzujúcich dňoch a nachádza vzácny stredobod, avšak i on sa pričiňuje o čistú oblohu celého sveta. Ako sám autor v rozhovore s V. Hujíkom v *Matičnom čítaní* (1974) uviedol:

„Čistá obloha bola aj pre Michelangela spojivom s umením a pomenovanie zbierky má súvislosť i s postojom básnika k dnešnej spoločnosti, ktorý sa prenesie aj do sféry „záujmov“ iných krajín, aby človek nikde nebol vydieraný.“

Divadielko poézie v Čadci / Štefan Atila Brezány. In: Matičné čítanie. (1974)

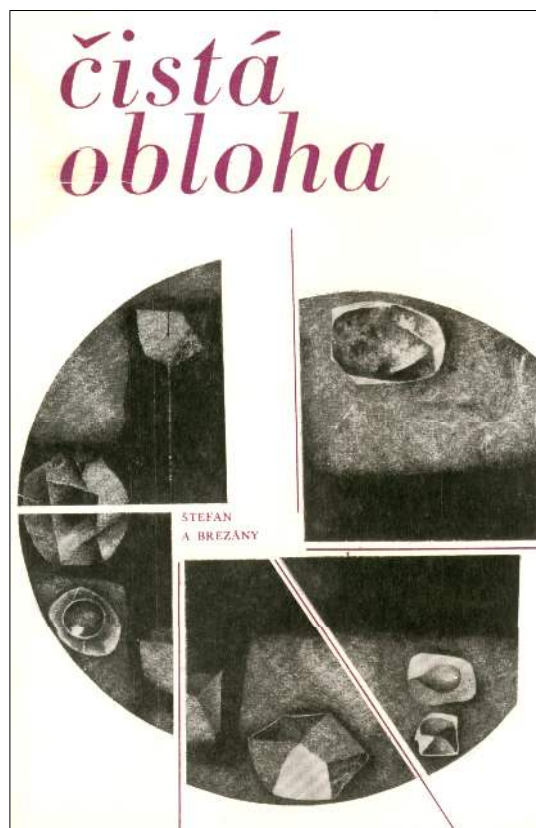
Kysuca a more

Kysuca mi striebrom zvoní,
znejú detské hrkálky.
More spúšťa modré clony,
núka ústa Vestálky.

Kysuca je nežný krištál',
poetická nevesta.
V Čiernom mori tulák pristál.
Vlna srdce potrestá.

Kysuca mi verše nôti,
dúhou z krvi odpila.
Morské pery pejú nôty,
v nich je dávna prasila.

Úryvok zo zbierky Čistá obloha (1974)

ROVNOVÁHA

Rovnováha / Štefan A. Brezány. Martin: Osveta, 1979. 105 s.

Básnická zbierka s názvom *Rovnováha*, ktorá vyšla v roku 1979, je rozdelená do štyroch cyklov **Rovnováha, Klávesy, Slnéčné dni a Dozreté víno**. Pozostáva z básní už publikovaných v literárnych časopisoch. Prvé dva cykly obsahujú básne z prostredia Kysúc, Žiliny a Karlových Varov, kde autor každoročnú liečbu využil aj na svoju literárnu tvorbu. Tretí cyklus sa zameriava na zážitky z cudziny, najmä z Juhoslávie, Talianska a Bulharska. V poslednom cykle sa autor zamýšľa nad svojím „podzimom“ života a sústreďuje sa na ľudské problémy.

Monológ Janka Kráľa na Kysuciach

Žaloba šľahá z mojich pier.
Zavretý úbočiami,
baladou spaľovaný,
zrod verša nadám na papier.

Nocami skutý do okov,
myšlienky zjatrenej
spaľujú plamene.
Zažali i môj vlastný krov.

Plavbami proti prúdu
topím sa vo víroch.
Tónmi rebelských slôh
tyranov súdiť budú.

Až svity do studienok začrú,
ponúknem liek
sny z potuliek.
Rozplynú sa v piesenku vtáciu.

Úryvok zo zbierky Rovnováha (1979)

BIELE CESTY

Biele cesty / Štefan A. Brezány; zost. Vojtech Kondrót. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1984. 113 s.

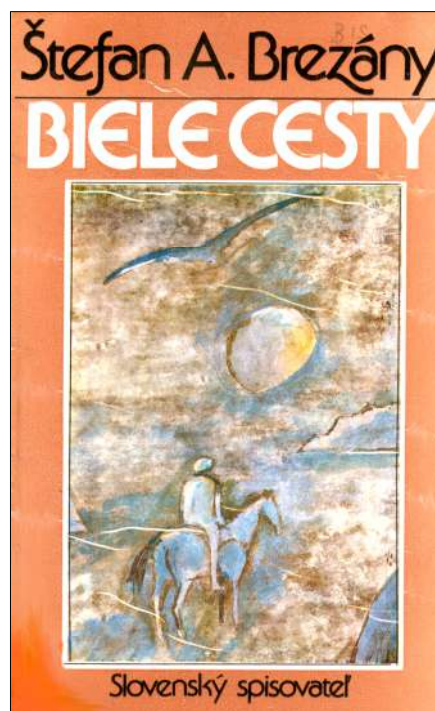
Výber básní **Biele cesty** vyšiel pri príležitosti Brezányho sedemdesiatpäťky. Skladá sa z piatich cyklov, ktoré obsahujú reprezentatívne ukážky z básnikovej predošlej tvorby. Básnická zbierka obsahuje básne typické pre autorov poetický vývin. Je to predovšetkým jeho sociálna lyrika, odrážajúca vtedajšiu biedu nášho ľudu hlavne na Kysuciach, ku ktorým autor priľnul synovskou láskou. Daniel Okáli v Slovenských pohľadoch č. 7 (1984) hodnotí Brezányho básne slovami:

„Kysuce svojou drsnou krásou a ľuďom, kde nateraz: „doba pľuhavá / zavíja žalostné requiem“, mu učarovala práve tak ako Petrovi Jilemnickému, Ivanovi Hálkovi alebo Rudolfovi Jašíkovi. Nečudo, že v básni s Rudolfom Jašíkom sa tomuto milencovi Kysúc, s ktorým spolu chcel: „Vyšívať zorou pieseň rannú“. Domov, to nie sú iba Kysučania zápasiaci o kus čierneho chleba, ale i krása prírody, ktorá s nimi vytvára domovinu. Kolísku i hrob, korene matiek i otcov, mozole a prelestné noci, keď láska roztvára svoju oblohu. A v tejto mladosti života pramenia i Brezányho verše prírodnej lyriky, kde ako v priehľadnej rieke ligoce sa dobré slovo básnikovo.“

Prímorie

Prstami pretekajú
príboje morských vln.
V nich skvie sa perleť Kysúc.
Kríženie ohňa s vodou,
čo v úzkych dolinách
zažalo silu pohybu.

Slovinské prímorie.
Zem
v kamennom zajatí
vzala podobu mojich Kysúc.
Víchricou, prívalmi vôd
strháva teplé hniezda...

Úryvok zo zbierky Biele cesty (1984)

JESENNÉ SLNKO

Jesenné slnko / Štefan A. Brezány. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1989. 41 s.

Táto zbierka vyšla k 80-tinám básnika v roku 1989 vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ. Básnická skladba má dve časti **Láskou ma hrej** a **Svet a domov**.

Poétka Jana Kuzmová v recenzii pre Kysuce (1989) uvádza:

„Ale domov ho koreňmi čoraz mocnejšie privoláva: „Domov i v Paríži mi rodiš vlahu / Objíma ma modrou stuhou Kysuca spievavá / Vrele dievčenskou nežnosťou sa ku mne privráva.“ Áno, Kysuce sú pre Štefana A. Brezányho „Kraj môjho srdca Kysuce“, jeho „srdcová“ záležitosť, k nim sa vracia, žije v nich a s nimi: „Kysucká jar / mi srdce leští.“
Básnikove princípy – domov, rodný dom, kraj, rodina, priatelia prýštia zo spomienok na detstvo a mladosť, komunikujú so zrelým vekom, reflexiami o naplnení ľudského bytia – najmä básne Kone moje vrané kone, So mnou zrastené, Privinulo ma moje mesto a iné. Tu sa rodilo, neskôr dozrievalo básnikovo rozhodnutie: „Nájsť život v žriedle nevyvretom“ Naozaj, čo je žriedlo, láska, rodičovský dom, vtáčik spadnutý z hniezda, slza či básnikovo slovo oproti atómovej energii, ktorú tiež ovládol človek?“

Kraj môjho srdca / Jana Štefánia Kuzmová. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 30, č. 33 (18.08.1989), s. 5

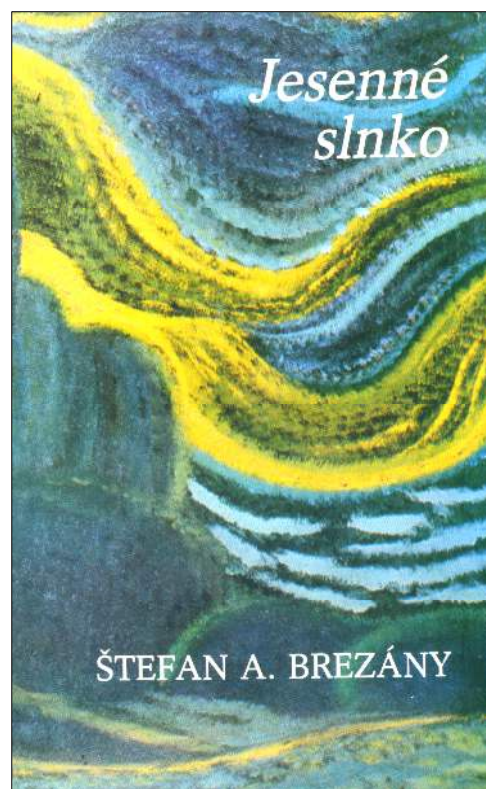
Kysucké biele cesty

Vždy keď sa zamyslím
Rozsvietim lampu fantázie
Moje kysucké biele cesty
Pripäté stuhy na lazy
Zohrejú zimné dni
A ľad sa vo mne rozmrazí

Otcovské múdre znamenie
Tu našlo nové pramene

Vápencové kľukaté cesty
Kysucká teplá jar
Mi srdce leští
Smútočné ostne
Mi jasom zotne

Úryvok zo zbierky Jesenné slnko (1989)

Spomienky na Kysuce

S kysuckým regiónom bol zrastený už môj starý otec, pôsobiaci v Čadci v rokoch 1874 -1890 ako vedúci Pozemkovej knihy, i môj otec, čadčiansky rodák. V žilinskom byte sa nachádzali i venované knižky L. Mattera o Čadci. Jeho doplnený Kysucký dejepis (1927) mi osvetlil históriu tohto kraja a inšpiroval ma poznávať jeho krásu, vtedajšie kontrasty pri prázdninových pobytoch siroty v Rakovej, Skalitom a v Čadci. Tu som poznal učiteľa P. Jilemnického, jeho Víťazný pád ma nabádal k rozvíjaniu sociálnej poézie, ktorú som publikoval časopisecky od roku 1926. Podnetne pôsobil na mňa Jánošík, stvárnený Mikulášom Alšom s textom revoltujúcej piesne „*Na Kysuciach pána neni, čo by ma dal do väzení, ani pán, ani kňaz, čo by ma dal na reťaz*“. Z mojej skupiny viacerí publikovali i v Hrancových Kysuckých hlasoch, i ja som tam uverejnil esej z Budatína, ktorý v tom čase patril k okresu kysuckonovomestskému.

Zúčastnil som sa otvorenia Palárikového domu a dojali ma slávnostné prejavy matičných hýbateľov vtedajšieho slovenského kultúrneho života, prízvukujúce nielen slávnym dejateľom, ale i apel na vládnych činiteľov hmotne pomôcť chudobnému kraju s najvyšším vystaňovalectvom. Táto zásadná záležitosť sa postupne plnila len po roku 1945 spriemyslovaním a socializáciou Kysúc a som rád, že som bol svedkom tohto prerodu počas môjho 16 ročného pôsobenia v Kysuckom Novom Meste a v Čadci.

Už v roku 1932 debutom Krvavé Kulisy som bojoval za práva utlačovaných más - proletariátu a signálna báseň Drotári s tematikou Kysúc ma stále viaže k tomuto kraju môjho srdca. Počas žilinského pôsobenia v päťdesiatych rokoch podporoval som snahu začínajúcich autorov, dnes už zaslúžilých umelcov. Lenča, Feldeka a iných, medzi ktorých patril i Dominik Matušinský, začínajúci básnik a z časti prozaik, ktorý skončil stredoškolské štúdiá v mojom rodnom mestečku Kláštore p/Znievom. Ako redaktor Kysuckého priekopníka uverejňoval básne z mojich zbierok a tým ma povzbudil k obnove tvorby. Cením si jeho fundované reportáže v Smere, Smene, Pravde, kde posledne redaktorčil, do ktorých vložil svoj spisovateľský talent s výrazným umeleckým espritom. Týždenník Kysuce, orgán OV KSS a ONV, ktorý vedie, má prevzatých mnoho skúsenosti z jeho bývalých pôsobísk a má vzornú úroveň.

Tiež kultúra má tu svoj stály stánok a zachycuje všetky škály umenia, ktoré sa rozvinulo a zaznamenáva i celoslovenské podujatia - Palárikova Raková, Jašíkove dni v Turzovke a iné, včítane cenných štúdií v Správach a informáciách Kysuckého múzea, vydávaných od roku 1978, ako i pozoruhodných výstav Kysuckej galérie, často presahujúcich región tohto kraja.

Želám kraju môjho srdca ďalší rozkvet na všetkých úsekoch.

Štefan A. Brezány

Prepis rukopisu z archívneho fondu Kysuckej knižnice v Čadci

Štefan A. Brezány v Kysuckej knižnici v Čadci

Kysucká knižnica sa zaoberá zhromažďovaním a sprístupňovaním informácií, ktoré sa týkajú významných osobností, pôsobiach v rôznych oblastiach kultúrneho a spoločenského života regiónu Kysuce. Knižnica zriadila študovňu s literárnym panteónom Kysúc, ktorým vzdáva úctu týmto výnimočným ľuďom a pripomína ich význam aj návštevníkom knižnice. K týmto významným osobnostiam právom patrí aj básnik a publicista Štefan Atila Brezány, ktorý sa natrvalo svojim celoživotným literárnym dielom zapísal do vedomia kysuckej kultúrnej obce.

Štefan Atila Brezány mal ku Kysuciam, ktoré nazýval krajom svojho srdca, vrelý vzťah. Po básnikovej smrti jeho manželka Angela splnila jeho pranie a darovala knižnici fotografie, korešpondenciu a vzácny rukopis Kysuckých dejateľov a tým sa básnik akoby symbolicky vrátil na svoje milované Kysuce. V roku 2024 sa v interiéri knižnice nainštaloval aj reliéf básnika.

Reliéf slovenského básnika Štefana Atilu Brezáneho vznikol z iniciatívy združenia - Archív rodu Brezány, ktoré má za cieľ zveľaďovať hmotné i nehmotné kultúrne dedičstvo členov šľachtického rodu Brezány.

Zhotovenie reliéfu finančne podporili synovia básnika Ing. Ivan Brezány a MVDr. Dušan Brezány s rodinami.

Archív rodu Brezány daroval reliéf Kysuckej knižnici v Čadci ako memento básnikovho vrúcneho vzťahu k tejto kultúrnej organizácii a tiež ako pripomienku jeho lásky ku kysuckému kraju, ktorého ľud, okolie a príroda boli vždy žriedlom inšpirácie pre tvorbu Štefana Atilu Brezáneho.

„Veríme, že toto umelecké dielo inšpiruje aj ďalšie generácie Kysučanov i návštevníkov Kysuckej knižnice v Čadci, nie len k spoznávaniu básnikovej tvorby, ale aj k vlastnému tvorivému prínosu do slovenskej literatúry, lebo za najdôležitejší odkaz Štefana Atilu Brezáneho považujeme jeho vzťah k mladým autorom a autorkám, ktorých sa vždy snažil povzbudiť a viesť k novej a kvalitnej slovenskej slovotvorbe.“

PhDr. Dušan Damián Brezány
riaditeľ a správca Archívu rodu Brezány

Dielo Štefana Atilu Brezányho:

Krvavé kulisy (1932)

Dom v ceste (1940)

Moje Kysuce (1969)

Stanice slova (1969)

Dejatel'ia Kysúc v kultúre, umení a vede (1971)

Maják (1972)

Otvorené hate (1973)

Čistá obloha (1974)

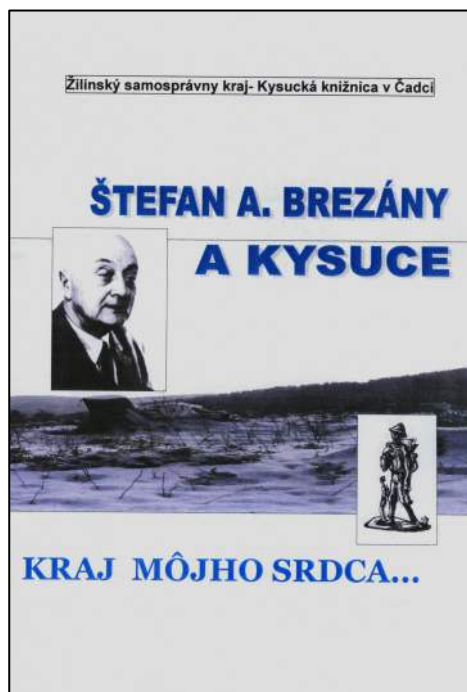
Rodisko (1974)

Rovnováha (1979)

Biele cesty (1984)

Jesenné slnko (1989)

Volání domova (1989)

Dejatel'ia Kysúc v kultúre, umení a vede / Štefan A. Brezány. Martin: Osveta, 1971. 193 s.

Kraj môjho srdca. Štefan A. Brezány a Kysuce. Životopisný medailón k 100. výročiu narodenia / Zost. Scarlett Ďurná. Čadca: Kysucká knižnica, 2009. 52 s.

„...Tak rúžovú som t'a maľoval, keď som bol ešte malý, tak krásna si bola ako rovníčka biela alejová cestička. Rovníčka, že videl som ako si sa mi perspektívne tratila. Avšak čím viac som rástol, tým i ty začala si sa meniť. Cestička biela alejová, cestička rovná sa zmenila v neposedné koníky snov. Neposedné myšlienky necválali po nej, ale vedľa nej. Tak ako sa im zachcelo. Raz doľava, raz doprava. A z bielej rovnučkej alejovej cestičky stala sa cesta krivolaká. Vtedy pozrel som sa prvý raz do priehlbiny, kde padala veľkým hukotom voda. Zdal som sa byť taký malý a ponížený ako tá posledná malá kvapôčka, čo rozbila sa na dne priehlbne. A to bol môj osud, to som bol ja. Nerozlučný priateľ osud vždy mi dačo pekné doniesol, ale nikdy nezabudol si to dať dvakrát trpkó zaplatiť. Záměna dobra a zla, záměna dňa s nocou. To je reťaz života...“

Štefan A. Brezány

Úryvok z rukopisu (archív Kysuckej knižnice)

Použitá literatúra:

Svitanie slova. Čadca: Okresný osvetový dom, 1971.

Svitanie slova. Čadca: Okresný osvetový dom, 1969.

Literárna silueta Š.A. Brezányho / Jana Kmecová. Prešov: FF, 1990.

Zborník Kysuckého múzea. Čadca: Kysucké múzeum, 1989.

Kraj môjho srdca...:Štefan A. Brezány a Kysuce. Životopisný medailón k 100. výročiu narodenia / Zost. Scarlett Ďurná. Čadca: Kysucká knižnica, 2009

Rukopisy a korešpondencia Š. Brezányho z archívneho fondu Kysuckej knižnice v Čadci.

Články z regionálnych periodík archívneho fondu Kysuckej knižnice v Čadci.

BIBLIOGRAFICKÁ ČASŤ

Publikačná činnosť Štefana A. Brezányho:

Knihy vo fonde Kysuckej knižnice:

1.
Moje Kysuce / Štefan A. Brezány. Bratislava: Nakladatelství EPOCH, 1969. 15 s.
2.
Dejateľia Kysúc v kultúre, umení a vede / Štefan A. Brezány. Martin: Osveta, 1971. 193 s.
3.
Maják: k stretnutiu autorov večera pri Vajanskom 1972 / Štefan A. Brezány; ilustr. Alžbeta 4. Štefunková-Szabová. Martin: Matica slovenská, 1972. 27 s.
4.
Otvorené hate / Štefan A. Brezány. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1973. 113 s.
5.
Čistá obloha / Štefan A. Brezány. Martin: Osveta, 1974. 24 s.
6.
Rovnováha / Štefan A. Brezány. Martin: Osveta, 1979. 105 s.
7.
Biele cesty / Štefan A. Brezány; zost. Vojtech Kondrát. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1984. 113 s.
8.
Jesenné slnko / Štefan A. Brezány. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1989. 41 s. ISBN 80-220-0028-0

Články v regionálnych periodikách (výber):

1969

9.
Básnik R. Jašík / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova III.: Bulletin vydaný z príležitosti konania divadelnej súťaže Palárikova Raková 1969. Čadca: OOD, 1969, s. 13-16.
10.
Hra kariet. Odístené ticho. Rozprávka o kamienkoch / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova II.: Bulletin vydaný z príležitosti konania divadelnej súťaže Palárikova Raková 1969. Čadca: OOD, 1969.
11.
Pieseň o vode a kruhoch / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova: Bulletin vydaný z príležitosti konania divadelnej súťaže Palárikova Raková 1969. Čadca: OOD, 1969, s. 24.
12.
Básnik Dlhomír Poľský - Andrej Majer / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova: Bulletin vydaný z príležitosti konania divadelnej súťaže Palárikova Raková 1969. Čadca: OOD, 1969, s. 15-20.
13.
Poništ Milan / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova: Bulletin vydaný z príležitosti konania divadelnej súťaže Palárikova Raková. Čadca: OOD, 1971 Roč. 3, č. 1 (1971), s. 15-16.

14.

Básnik Dlhomír Poľský-Andrej Majer / Štefan Atila Brezány. In: Sloboda. Roč. 3, č. 3 (1969), s. Nestr.

1970

15.

Predstavujeme kysuckých autorov / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 14, č. 3 (1970), s. 3.

16.

Predstavujeme kysuckých dejateľov / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 14, č. 4 (1970), s. 3.

17.

Predstavujeme kysuckých dejateľov / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 14, č. 5 (1970), s. 3.

18.

Ihriský Vojtech / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova. č. 1 (1970), s. 20-22.

19.

Literárno-historický zborník o Kysuciach / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 14, č. 7 (1970), s. 3.

20.

Z kysuckých dejateľov / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 14, č. 11 (1970), s. 3.

21.

Kysuce, Kysuce / Štefan Atila Brezány. In: Matičné čítanie. Roč. 3, č. 3 (1970).

1971

22.

Spomíname na básnika Dlhomíra Poľského / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 15, č. 3 (1971), s. 3.

23.

Kysuce, Kysuce... / Štefan Atila Brezány. In: Matičné čítanie. Roč. 3, č. 3 (1971).

24.

Druhé Jašíkove dni v Turzovke / Štefan Atila Brezány. In: Osvetová práca. Roč. 21, č. 3 (1971).

25.

Kamarátovi (úryvok) / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova. Roč. 3, č. 1 (1971), s. 1.

26.

Prečo Svitanie slova? / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova. Roč. 3, č. 1 (1971), s. 2.

27.

Kysuce v slovách našich rodákov / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova. Roč. 3, č. 1 (1971), s. 16-21.

28.

Rozhovor so Zorou Brečkovou / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova. Roč. 3, č. 1 (1971), s. 29.

29.

V našom okrese.... / Štefan Atila Brezány. In: Svitanie slova. Roč. 3, č. 1 (1971), s. 33.

1974

30.

Národnobuditeľská poézia / Štefan Atila Brezány. In: Cieľ. Roč. 3, č. 3 (1974).

1981

31.

O práci Kysuckého múzea / Štefan Atila Brezány. In: Osvetová práca. č. 21 (1981).

1982

32.

Ondrej Jariabek spomína na Kysuce / Štefan Atila Brezány. In: Roľnícke noviny. Roč. 3, č. 10 (1982).

1984

33.

Vyznanie Kysuciam / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 25, č. 51 (1984), s. 11.

1986

34.

Jubileum kysuckého novinára / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 27, č. 15 (1986), s. 3.

35.

Šesťdesiate narodeniny fotografa / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 27, č. 17 (1986), s. 5.

36.

Básnik Janko Kráľ v Čadci / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 27, č. 22 (1986), s. 5.

37.

M. Janota - priekopník žurnalistiky / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 27, č. 30 (1986), s. 5.

38.

D. Mikolaj / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 27, č. 34 (1986), s. 5.

39.

Láskou ma hrej: Reč zeme: Kone, moje vrané kone / Štefan Atila Brezány. In: Slovenské pohľady. Roč. 5, č. 5 (1986), s. 82-85.

1987

40.

Za Ondrejom Jariabkom / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 28, č. 7 (1987), s. 5.

41.

Malá úvaha o veľkom Kysučanovi / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 28, č. 20 (1987), s. 5.

42.

Prozaický debut Kysučana / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 28, č. 25 (1987), s. 4.

43.

Zomrela slávna filmová herečka Pola Negri / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 28, č. 36 (1987), s. 5.

44.

Prvý realistický stvárňovateľ Kysúc / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 28, č. 42 (1987), s. 5.

1988

45.

Nad novou knihou Jany Kuzmovej / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 29, č. 12 (1988), s. 3.

46.

Staré Kysuce v televízii i v pamäti / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 29, č. 27 (1988), s. 5.

1990

47.

Ján Haranta, rodák z Turzovky / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 31, č. 16 (19.04.1990), s. 5.

48.

Meditácia v ochodnickom kostole / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 31, č. 40 (04.10.1990), s. 5.

49.

Matičné úvahy / Štefan Atila Brezány. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 31, č. 43 (25.10.1990), s. 5.

1996

50.

Chlapec a Kysuce. / Štefan Atila Brezány. In: Kysucký kalendár 1996. Čadca: P.L.P – T.K.K, 1995. S. 98.

Štefan A. Brezány – o ňom (výber):

Knihy, kapitoly z kníh:

51.

Milý priateľ: ohlasy na tvorbu básnika Š. A. Brezányho / Pavol Gašparovič Hlbina. In: Svitanie slova. III. Bulletin vydaný z príležitosti priprav na III. ročník súťaže ochotníckych súborov – Palárikova Raková 1970. Čadca: Okresný osvetový dom, 1969. S. 30.

52.

Básnik Štefan A. Brezány 60 ročný / Anton Straka. In: Svitanie slova: Bulletin vydaný z príležitosti konania divadelnej súťaže Palárikova Raková 1969. Čadca: OOD, 1969. S. 21-25.

53.

Brezány Štefan Atila / Štefan A. Brezány In: Dejatelia Kysúc v kultúre, umení a vede. 1. vyd. Martin: Osveta, 1971. S. 29.

54.

Štefan A. Brezány 70-ročný / Jozef Kuzmík. In: Správy a informácie 3/1979. Čadca: Kysucké múzeum, 1979. S. 165-166.

55.

Biele cesty Š. A. Brezányho / Zdenko Kasáč. In: Biele cesty. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1984. S. 109-114.

56.

Osemdesiatročné jubileum Štefana A. Brezányho / Jozef Kuzmík. In: Zborník Kysuckého múzea č.8/1989. Čadca: Kysucké múzeum, 1989. S. 129-138.

57.

Žena je slnkom pre básnika / Viktor Hujík. In: Kysucký kalendár 1994. Čadca: P.L.P – T.K.K, 1993. S. 79-81.

58.

Brezány Štefan A. In: Kysuce a Kysučania. (Kysucká encyklopédia). 3 časť. Čadca: Kysucké múzeum, 1997. S. 11.

59.

Štefan A. Brezány: životopisný medailón vydaný pri príležitosti 90. výročia narodenia básnika / Zost. Milada Valachová. Žilina: Krajská knižnica, 1999. 8 s.

60.

Letokruhy: životopisný medailón k 100. výročiu narodenia Š.A. Brezányho / Zost. Božena Sobolová. Žilina: Krajská knižnica, 2009. 26 s. ISBN 978-80-85148-53-4

61.

Kraj môjho srdca...:Štefan A. Brezány a Kysuce. Životopisný medailón k 100. výročiu narodenia / Zost. Scarlett Ďurná. Čadca: Kysucká knižnica, 2009. ISBN 978-80-88708-21-6. 52 s.

62.

Brezány, Štefan Atila (1909-1992) / In: Kysucká literatúra. Zv. 1 /Peter Kubica. Čadca: Vydavateľstvo Magma, 2010. S. 77-78. ISBN 978-80-89172-13-9

63.

Brezány Štefan Atila / Janka Mudríková. In: Literárny sprievodca Kysucami. Čadca: Kysucká knižnica, 2010. ISBN 978-80-88708-29-2. S. 26-28.

64.

Štefan Atila Brezány / Zost. Janka Mudríková; Prel. Igor Husák; Fotogr. Archív Kysuckej knižnice v Čadci, Archív literatúry a umenia SNK v Martine. Čadca: Kysucká knižnica, 2012. 12 samost. listov. (fotosúbor)

Články o ňom:

1964

65.

K narodeninám priateľa Kysúc / Juraj Švaňa. In: Za nové Kysuce. Roč. 5, č. 2 (1964).

1969

66.

Básnik Štefan A. Brezány / Anton Straka. In: Za nové Kysuce. Roč. 8, č. 3 (1969), s. 3.

67.

Predstavujeme kysuckých autorov / Štefan Šimák. In: Kysuce: Nezavislý týždenník Kysučanov. Roč. 13, č. 40 (1969), s. 2.

1971

68.

Kniha o dejateľoch Kysúc / J. N. In: Kysuce: Nezavislý týždenník Kysučanov. Roč. 15, č. 50 (1971), s. 3.

1972

69.

Vzťah k domovu / A.M. In: Slovenské pohľady. Roč. 88, č. 3 (1972), s. 152-153.

1979

70.

Štefan A. Brezány. In: Slovensko. Roč. 3, č. 1 (1979), s. 28-29.

71.

Sedemdesiate narodeniny Štefana A. Brezányho / M.B. In: Slovenské pohľady. č. 1 (1979).

1980

72.

Dvadsať z roku 1979 / Pavol Plutko. In: Slovenské pohľady. Roč. 96, č. 8 (1980).

1984

73.

Jubileum Štefana A. Brezányho / Ludvik Patera. In: Literární měsíčník. č. 1 (1984).

74.

Jubileum Š. A. Brezányho. In: Slovenské pohľady. č. 4 (1984).

1989

75.

Priateľ a vyznávač Kysúc / Dominik Matušinský. In: Kysuce: Nezavislý týždenník Kysučanov. Roč. 30, č. 1 (06.01.1989), s. 5.

76.

K osemdesiatke básnika Š. A. Brezányho / Rudo Horský. In: Literárny týždenník. Roč. 2, č. 4 (27.01.1989), s. 2.

77.

Kraj môjho srdca / Jana Štefánia Kuzmová. In: Kysuce: Nezavislý týždenník Kysučanov. Roč. 30, č. 33 (18.08.1989), s. 5.

78.

Neúnavný Štefan Atila Brezány / Milada Ferjenčíková. In: Osvetová práca. č. 21 (1989), s. 39-40.

1991

79.

Jesenné slnko básnika / Anton Mrník. In: Cieľ. Roč. 44, č. 3 (18.01.1991), s. 4.

1992

80.

Žije na vlnách poézie / Jana Štefánia Kuzmová. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 2, č. 20 (21.05.1992), s. 4.

81.

Zomrel Štefan A. Brezány / Peter Mišák. In: Slovenské národné noviny. Roč. 3, č. 21 (26.05.1992), s. 2.

82.

Odišiel básnik: Matica slovenská prenajala kino čínskym obchodníkom / Jozef Kuzmík. In: Katolícke noviny. Roč. 107, č. 22 (31.05.1992), s. 11.

83.

Odišiel najstarší bard slovenskej poézie / Svetoslav Vajgl. In: Literárny týždenník. Roč. 5, č. 26 (20.06.1992), s. 2.

1993

84.

Štefan Atila Brezány / Milan Skyčák. In: Cieľ. Roč. 46, č. 19 (05.05.1993), s. 4.

85.

Spomienka na Štefana A. Brezányho / (red). In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 3, č. 23 (20.06.1993), s. 4.

86.

Zasadla hanba na človeka. / (ba). In: Bojovník. Roč. 28, č. 19 (11.09.1993), s. 12.

1994

87.

Zanietený zbožňovateľ Kysúc / Viktor Hujík. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 4, č. 1 (06.01.1994), s. 4.

88.

V školách ho mali radi. K nedežítým 85. narodeninám básnika Š. A. Brezányho / Viktor Hujík. In: Učiteľské noviny. Roč. 44, č. 3 (20.01.1994), s. 11.

89.

Básnik nášho regiónu / (ab-š). In: Žilinský večerník. Roč. 4, č. 12 (1994), s. 5.

1995

90.

Ako jediný / Adela Brezányová. In: Slovenská republika víkend. Roč. 2, č. 36 (08.09.1995), s. 2.

1999

91.

Dejateľ Kysúc / Rudolf Gerát. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 9, č. 3 (21.01.1999), s. 4.

92.

Popoludnie s básnikom Š. A. Brezánym / A.B. In: Cieľ. Roč. 52, č. 9 (23.02.1999), s. 8.

2002

93.

Štefan A. Brezány - 10. výročie úmrtia. In: Žilinský večerník. Roč. 12, č. 20 (14.05.2002), s. 13.

2004

94.

Kto nezabúda - nebude zabudnutý / Miroslav Golis, ilustr. Miroslav Golis. 1 fot. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 14, č. 19 (12.05.2004), s. 4.

2006

95.

Dušan Brezany: "...ale najdôležitejší je kontakt - integrácia - ľudský rozmer vzájomných vzťahov!" / Ján Blahovec. 3 fot. In: Žilinský večerník. Roč. 16, č. 34 (22.08.2006), s. 9.

2007

96.

Pripomínáme si 15. výročie úmrtia Štefana Atilu Brezányho / -dub-. 1 fot. In: Žilinský večerník. Roč. 16, č. 19 (09.05.2007), s. 8.

2009

97.

K stému výročiu Š. A. Brezányho / Dušan Halaj. 1 fot. In: Žilinský večerník. Roč. 18, č. 6 (03.02.2009), s. 24.

98.

Básnik osudovo spätý s Kysucami / (LAH). 1 fot. In: MY Kysucké noviny. Roč. 10, č. 6 (17.02.2009), s. 7.

99.

Básnik nepochádzal z Kysúc, mal k nim však vrúcny vzťah / Iveta Hažíková. In: MY Kysucké noviny. Roč. 10, č. 13 (07.04.2009), s. 7.

100.

Štefan A. Brezány / Scarlett Ďurná. 1 fot. In: Knížnica. Roč. 10, č. 8 (2009), s. 49-51.

2010

101.

Eldorádo kysuckej tvorivosti: nielen nad Kysuckou literatúrou 1 od Petra Kubicu / Pavol Holeštiak. 3 fot. In: Kysuce: Nezávislý týždenník Kysučanov. Roč. 20, č. 31 (04.08.2010), s. 12.

2011

102.

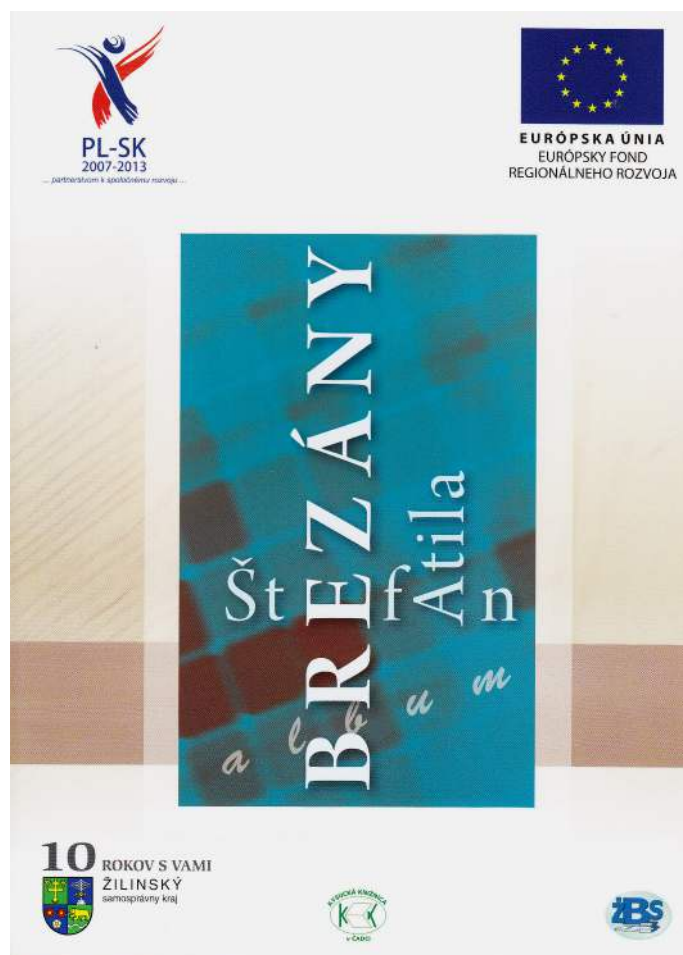
Osobnosti Čadce (14): Štefan Atila Brezány (1909-1992) / -kb-. In: Ozvena Čadce. Roč. 3, č. 10 (2011), s. 1,3.

OBSAH

Slovo na úvod	3
Stavanie chrámu na Kysuciach (Štefan A. Brezány)	4
Zo života Štefana A. Brezányho	5
Obraz Kysúc v literárnej tvorbe Štefana A. Brezányho	7
Spomienky na Kysuce (Štefan A. Brezány)	19
Štefan A. Brezány v Kysuckej knižnici v Čadci	20
Dielo Štefana Atilu Brezányho	21

BIBLIOGRAFICKÁ ČASŤ

Publikačná činnosť Štefana A. Brezányho vo fonde Kysuckej knižnice	23
Štefan A. Brezány – o ňom (výber)	27

Kraj môjho srdca

Štefan A. Brezány a Kysuce

Životopisný medailón k 115. výročiu narodenia

Zostavila: Viera Višňáková
Zodp. red.: Ing. Mgr. Katarína Borisová, riaditeľka Kysuckej knižnice v Čadci
Vydavateľ: Kysucká knižnica v Čadci, 2. doplnené vydanie
Počet strán: 32
Počet výtlačkov: 50
Počet záznamov: 102
Rok: 2024

ISBN 978-80-88708-88-9

EAN 9788088708889